

TRONDHEIM KOMMUNE

Arbeidsseminar – arbeid med lokal skriveplan

Foto: Carl-Erik Eriksson

Trondheim, 2.mars 2016

Hvorfor skal vi ha en skriveplan?

- Kunnskap om hva skriving som grunnleggende ferdighet er, og hva som kjennetegner god skriveopplæring
- Konkrete tips til hvordan en kan lede gode skriveprosesser i ulike fag
- Systematisk og målrettet arbeid med å utvikle elevenes lese- og skrivekompetanse på den enkelte skolen.

– Det bekymrer meg veldig at skriving blir nedprioritert i skolen sammenlignet med lesing, sier kunnskapsminister Torbjørn Røe Isaksen (H). FOTO: MIMSY MØLLER

– Elevene må skrive mer

– Norske elever skriver for lite. Det må brukes mer tid på skriving i norske klasserom, mener kunnskapsminister Torbjørn Røe Isaksen (H).

Lesevansker skaper unge trygdemottakere

Ungdom med lese- og skrivevansker har vanskelig for å klare overgangen til arbeidslivet. Risikoen for å ende som ung trygdemottaker eller sosialbøt er stor, viser ny HUNT-forskning.

– Rundt ti prosent av skoleungdommen har lese- og skrivevansker, selv om problemet er mest utbredt

blant gutter, ser det ut til at de jentene som streves med lesing og skrivning møter størst hindringer ved overgangen til arbeidslivet, sier delingsrådgiver og spesialist i samfunnsmedisin, Kristine Pape (til høyre).

I hennes studie laupr 1000 nordnorske ungdommer. De er fulgt gjennom de ti år, fra ungdomsskole- og videregående og frem til de var mellom 24 og 28 år.

– At unge mennesker faller

utenfor arbeidslivet, er et problem i hele den vestlige verden. Vi forsøker å finne ut hva som gjør dem arbeidsføre, sier Pape.

Ungdom og utenfor

Hennes forskning viser at problemene starter tidlig. Blant gutter med skrive- og lesevansker som skoleelever, hadde 23 prosent gått i minst 90 dager på trygd, sykkepenger eller sosialstøtte ti år senere. For jenter uten lese- og skrivevansker var andelen 16 prosent. Blant jenter var forskjellen enda større: 35 prosent av dem med lese- og skrivevansker hadde mottatt støtte til livsopphold gjennom lang tid, mot 20 prosent blant dem uten tilsvarende problemer.

Det dreier seg om alt fra arbeidsledighetstrygd og sosialstøtte til sykkepenger og uføretrygd. Blant jenter med lese- og skrivevansker fikk 21 prosent yelser på medisinisk grunnlag, blant guttene 11 prosent.

At jentene er mest utsatt, kan komme av at de generelt er bedre til å lese og skrive enn guttene. De som ikke henger med, kan føle seg enda mer utslått.

– Lese- og skrivevansker er ingen diagnose. Men vi vet at disse problemene ofte går sammen med affektive vansker, angst og depresjon, sier Pape.

Mer sykdom

Ungdom med funksjonsvansker ble ekskludert fra utdanningsløpet. Pape understreker også at det er de unge selv som har rapportert om lese- og skrivevansker.

– Vi har regnet med dem som forelder om store problemer og de som har mottatt ekstraundervisning, sier hun.

Fra før er det kjent at lese- og skrivevansker blant voksne ofte fører til vansker på arbeidsmarkedet. Men det er første gang unge mennesker er fulgt gjennom et så langt tidsrom.

– En befolkningsundersøkelse som dette gir ikke svar på hva som er årsak og hva som er virkning. Men den viser hvordan det å stå utenfor arbeidslivet begynner allerede i skolen, og hvor viktig det er å sette inn tiltak tidlig, sier Kristine Pape.

Kristine Pape

På trygd eller sosialstøtte som unge voksne

16%

av guttene uten lese- og skrivevansker havnet på langvarig trygd eller sosialstøtte

23%

av guttene med lese- og skrivevansker havnet på langvarig trygd eller sosialstøtte

20%

av jentene uten lese- og skrivevansker havnet på langvarig trygd eller sosialstøtte

35%

av jentene med lese- og skrivevansker havnet på langvarig trygd eller sosialstøtte

Del 1 | Side 6

Ny rapport fra den videregående skolen:

Stadig flere dropper ut

Del 1 | Side 6-9

Stadig flere ungdommer har ikke fullført skolen i løpet av fem år. Det er flere

Hvorfor er skriving så viktig?

- ☐ Skriving er et viktig redskap for refleksjon og utvikling av kunnskap i alle fag
- ☐ Skriving er et redskap for å synliggjøre kunnskap i fagene

Fagressurser skal ta utgangspunkt i kompetanse i læreplanverket

Alle fagressurser skal kobles til et eller flere av kompetansemålene i faget slik det er beskrevet i læreplanverket.

Kompetanse må forståes i lys av hele læreplanverket, **generell del, prinsippene for opplæringen, i beskrivelsen av formål -, hovedområder -, grunnleggende ferdigheter og kompetansemål i læreplaner for fag.**

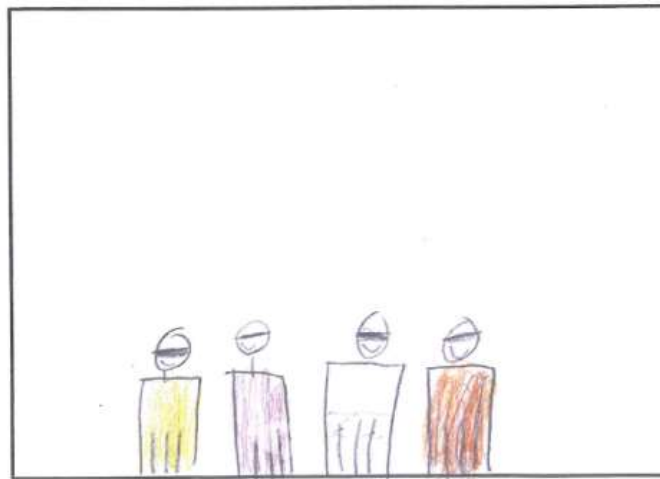
Uke 38: Å forske på nyper

Hva smaker det?

Hva tror du kommer til å smake på? Hva har du smakt på

1	Cola	Karamelsau
2	Salt	Salt
3	Saft	saft
4	Suppe	sitron

Hva smaker det? Uke 11

Først hadde vi fire glass på bordet. Vi jettet på hva det stod på bordet. Jeg trodde at det var: Cola, Salt, Saft og Suppe. Jeg hadde riktignok på Salt og Saft. Jeg synes at sitronen smakte godt. Jeg synes at saften smakte best. Karamelsausen smakte godt. Salte smakte godt. Det var spennende å ha binn for øynene. Det var kult. Vi hadde besøk av dansker. Det var superkult å være forsker. Det var bra å ha studentene her.

Dato: 12. Mars

Vi koker vann 29.08.13

Innledning: Hensikten med forsøket er å lære hvordan man bruker en gassbrenner og å finne ut hvor mye temperaturen i vann stiger for hvert minutt.

Hypotese: Hypotesen er at temperaturen på vannet vil stige med 15 grader hvert minutt.

Utstyrliste:

- 2dl vann
- Begerglass
- Gassbrenner
- Trådnett
- Trefotet stativ
- Fyrstikk
- Vernebriller
- Termometer
- Iphone

Resultat:

Antall minutter	Grader celcius
0 min (oppstart)	20
1 min	32
2 min	44
3 min	55
4 min	62
5 min	76
6 min	85
7 min	91
8 min	95
9 min	95
10 min	96

(Tabell 1)

Disseksjon av kalvegøye!

Dato: 25.05.12

Hensik: Disseksjonen skal vise hvordan et kalvegøye er oppbygd.

Utstyr:

- Kalvegøye
- Hansker
- Skalpell
- Saks
- Pinsett
- Petriskål
- Rutepapir

Fremgangsmåte:

Kjøtt og sener rundt øyet fjernes med bruk av skalpell, saks og pinsett. Synsnerven bevares.

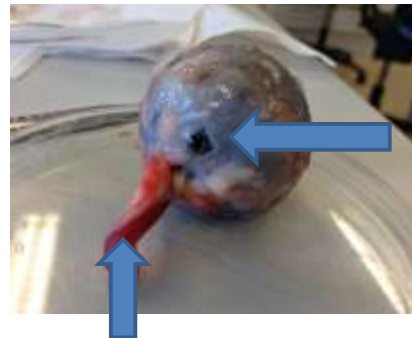
Deretter skjæres det ut et 5x5mm hull i netthinnen.

Øyet deles i to halvdeler, en fremre og bakre del. Linsen som ligger inne i glasslegemet rett bak pupillen, tas ut.

Resultat:

Øyet renskes for overflødig kjøtt og sener.

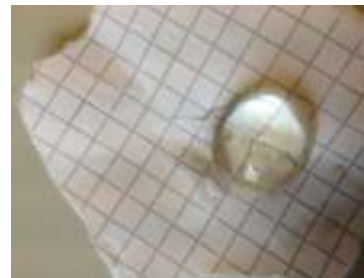

Gjennom det 5x5mm store hullet i netthinnen ut, kan man se inn til glasslegemet.

Synsnerven ses tydelig som et rør ut fra selve øyet.

Her deles øyet i en fremre og bakre del.

Man ser på rutepapiret som ligger under at linsen har en forstørrende funksjon.

Hvordan skal begynneropplæringa
på skolen være og hva skal den
inneholde?

Begynneropplæringsplan

Den gode starten

- ordforråd
- skriftspråklig bevissthet
- fonemisk bevissthet
- bokstavkunnskap

Målet med planen

- Denne planen er en del av skriveopplæringa ved Breidablikk skole.
- Ikke tenkt som et sluttprodukt, men som et praktisk verktøy som stadig vil være under evaluering og videreutvikling
- Forpliktende for alle trinn
- Bidra til å sikre progresjon og sammenheng i skriveopplæringa
- Arbeidet med planen er planlagt å starte høsten 2016/implementeres 2016/17

Mal

Kompetansemål	Undervisningstips	Rammer for skiving	It's learning/LMS <i>Oppgavebeskrivelse, modell-tekster, rammer</i>

Norsk, 2. – 7.trinn

De fleste oppgavene er knyttet mot følgende kompetansemål:

- 2.tr.: “Skrive enkle beskrivende og fortellende tekster”
- 3.- 4.tr.: “Skrive enkle fortellende, beskrivende og argumenterende tekster”
- 5.-7.tr.: “Skrive fortellende, beskrivende, reflekterende og argumenterende tekster”

Eksempel fra norskfaget

Kompetansemål, skrivning	Undervisningstips, 3.tr.	Undervisningstips, 4.tr.	Rammer for skrivning	It's learning Oppgave- beskrivelse, modell- tekster, rammer
Skrive enkle fortellende, beskrivende og argumenterende tekster	Argumenterende: • Skriv et brev til de hjemme der du argumenterer for å få kjæledyret du ønsker deg • Leker på skolen • Leggetid • Fokus må være erfaringsnære tema fore elevene	Argumenterende: • Halloween • Hund • Dyr i dyrehage • Julaften nærmer seg og du er på menyen (ribbe). Men du elsker å være gris. Skriv et brev til bonden der du prøver å overbevise han om ikke å servere deg på julaften.	Se skrive- ramme, skrive senteret.no	4.tr: Hund: Skriveramme Vurderingsark Halloween: Innføringsark Skriveramme

Skriving i naturfag

Å kunne skrive i naturfag er å bruke naturfaglige tekstsjangere til å formulere spørsmål og hypoteser, skrive planer og forklaringer, sammenligne og reflektere over informasjon og bruke kilder hensiktsmessig. Det innebærer også å beskrive observasjoner og erfaringer, sammenstille informasjon, argumentere for synspunkter og rapportere fra feltarbeid, eksperimenter og teknologiske utviklingsprosesser. **Skriveprosessen fra planlegging til bearbeiding og presentasjon av tekster innebærer bruk av naturfaglige begreper, figurer og symboler tilpasset formål og mottaker.** **Utviklingen av skriveferdigheter i naturfag går fra å bruke enkle uttryksformer til gradvis å ta i bruk mer presise naturfaglige begreper, symboler, grafikk og argumentasjon. Dette innebærer å kunne skrive stadig mer komplekse tekster som bygger på kritisk og variert kildebruk tilpasset formål og mottaker.**

Naturfag, 2. – 7.trinn

- 2.tr.: Sette navn på og beskrive funksjonen til noen ytre og indre deler av menneskekroppen

Fagtekst

- 3.- 4.tr.: Beskrive i hovedtrekk hjerte- og lungesystemet og hvilken funksjon det har i kroppen

Fagtekst

- 5.-7.tr.: Forklare hvordan kroppen selv beskytter seg mot sykdom, og hvordan man forebygger og behandler infeksjonssykdommer

Sammendrag fra en fagtekst

-Sette navn på og beskrive funksjonen til noen ytre og indre deler av menneskekroppen

-Skrivehandling: beskrivende tekst

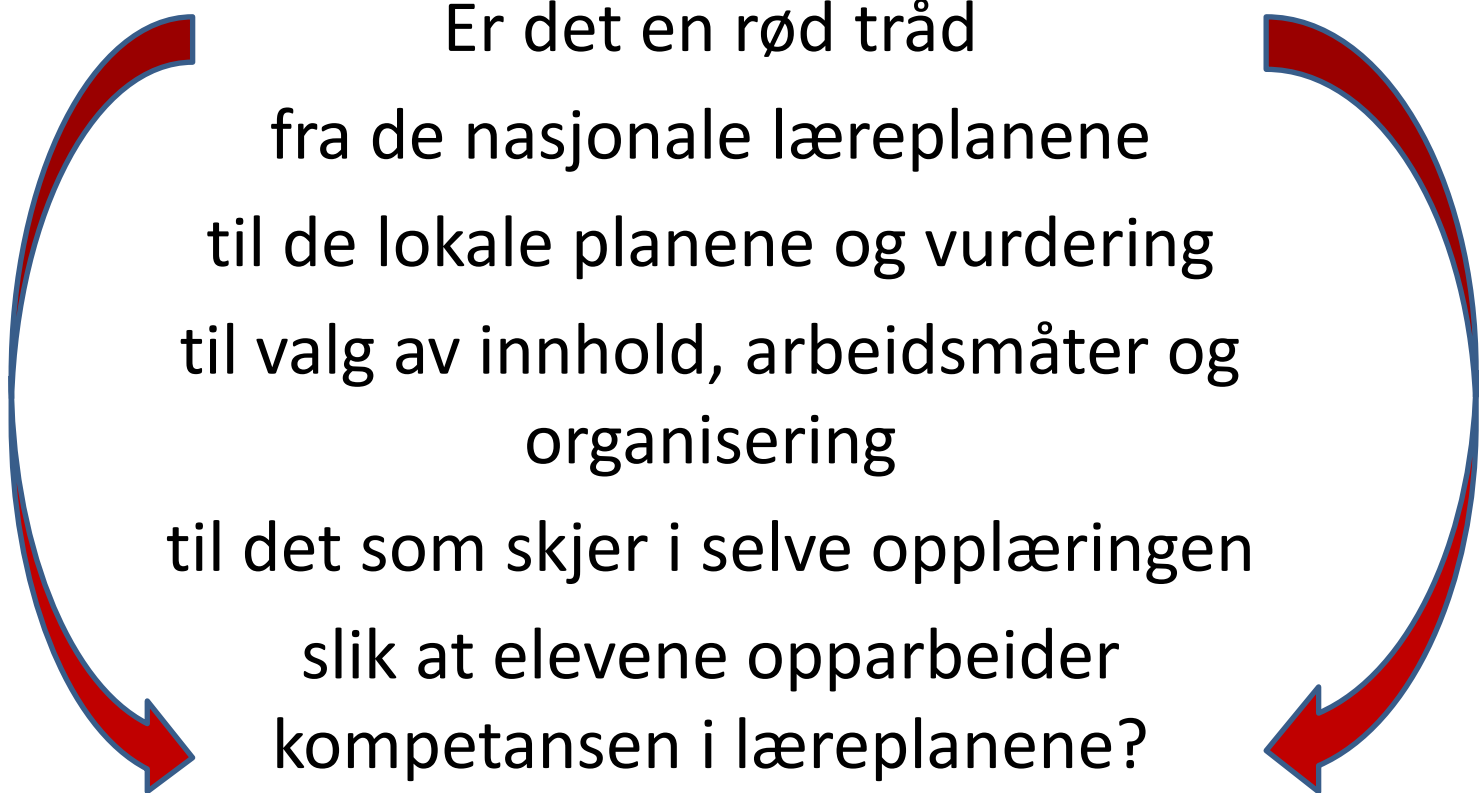
-Skrive en fagtekst om kroppen

-Modelltekst
-Lage en felles illustrasjon/modell
-Lage ordbank
-Emnehjelp

Nettressurs:
<http://podium.gyldendal.no/tv-aksjonen-2013/1-2/kroppen-din>

-Maler for ulike bøker
Nettressurser:
<http://www.skrivesenteret.no/ressurser/ekspertord/>

Styrer læreplanen opplæringa?

Er det en rød tråd
fra de nasjonale læreplanene
til de lokale planene og vurdering
til valg av innhold, arbeidsmåter og
organisering
til det som skjer i selve opplæringen
slik at elevene opparbeider
kompetansen i læreplanene?

Hva viser forskningen at inngår i lokale læreplaner?

- Rundt 35 % av skolene oppgir at generell del inngår
- Rundt 25 % av skolene oppgir at prinsippene for opplæringen inngår
- Rundt 90 % av skolene oppgir at kompetansemål inngår
- Rundt 75 % av skolene oppgir at vurdering inngår
- Rundt 68 % av skolene oppgir at grunnleggende ferdigheter inngår

- Skal lærerne få være med på å bestemme hvilken form planen skal ha?

Skal planen kun vise progresjon for skriveopplæringen?

Eller skal det være en plan over helhetlige skriveopplegg og gode skriveoppgaver?

Skal lærerne organiseres på trinn eller etter fagområder?

Skal det være en plan for alle de grunnleggende ferdighetene?

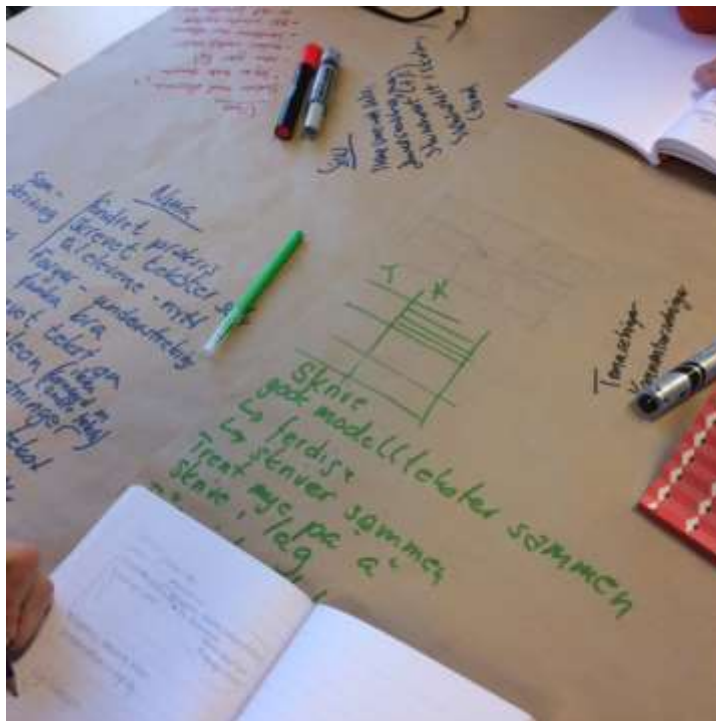

PAUSE

Kafé-dialog

Fire - fem personer rundt
hvert bord

En person velges som vert

- *Hva vil du legge vekt på i prosessen ved utarbeidelse av en lokal skriveplan?*
- *Hva bør med i en skriveplan?*
- *Hvordan skal planen implementeres?*

Bruk tusjen og «duken» aktivt
Samtalen skal kunne spores på
duken

Oppsummering

Arbeid med skriveplan

